

**UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE  
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

**MOTIVATIONAL STRATEGIES AND TECHNIQUES  
OF TEACHING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE  
AT PRIMARY SCHOOLS**

Autoreferát dizertačnej práce

Nitra 2017

Mgr. Žaneta Tulinská Rybanská

Dizertačná práca bola vypracovaná v externej forme doktorandského štúdia na Pedagogickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

**Doktorand:** Mgr. Žaneta Tulinská Rybanská

**Školiace pracovisko:** Katedra lingvodidaktiky a interkultúrnych štúdií  
Pedagogická fakulta  
Univerzita Konštantína Filozofa  
Dražovská cesta 4  
949 74 Nitra

**Školiteľ:** prof. PhDr. Eva Malá, CSc.  
Katedra lingvodidaktiky a interkultúrnych štúdií  
Pedagogická fakulta  
Univerzita Konštantína Filozofa  
Dražovská cesta 4  
949 74 Nitra

**Oponenti:**

Autoreferát bol rozoslaný dňa: .....

Obhajoba dizertačnej práce sa koná dňa ..... o .....  
hod. pred komisiou pre obhajobu dizertačných prác v študijnom programe  
Didaktika anglického jazyka a literatúry, študijný odbor 1.1.10 Odborová  
didaktika na Pedagogickej fakulte UKF v Nitre.

**Predseda odborovej komisie:**

prof. PhDr. Eva Malá, CSc.  
Pedagogická fakulta  
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

**UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE  
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

**MOTIVATIONAL STRATEGIES AND TECHNIQUES OF TEACHING  
ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE AT PRIMARY SCHOOLS**

**Autoreferát dizertačnej práce**

**Mgr. Žaneta Tulinská Rybanská**

na získanie akademického titulu “philosophiae doctor”, v skratke “PhD.”  
v študijnom programme: Didaktika anglického jazyka a literatúry  
študijný odbor: Odborová didaktika

**Nitra 2017**

## **OBSAH**

<b>ÚVOD .....</b>	<b>3</b>
<b>1 ŠTRUKTÚRA DIZERTAČNEJ PRÁCE .....</b>	<b>4</b>
<b>2 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ.....</b>	<b>7</b>
<b>3 METODOLÓGIA VÝSKUMU.....</b>	<b>9</b>
3.1 Výskumný cieľ a výskumné otázky.....	9
3.2 Výskumné metódy a metodika výskumu.....	9
3.3 Výskumná vzorka.....	11
<b>4 INTERPRETÁCIA VÝSKUMNÝCH ÚDAJOV.....</b>	<b>11</b>
<b>5 ODPORÚČANIA PRE PRAX.....</b>	<b>23</b>
<b>ZÁVER .....</b>	<b>26</b>
<b>SUMMARY .....</b>	<b>27</b>
<b>VÝBER POUŽITEJ LITERATÚRY.....</b>	<b>29</b>
<b>PREHEAD PUBLIKAČNEJ ČINNOSTI DOKTORANDA.....</b>	<b>35</b>
<b>POZNÁMKY .....</b>	<b>36</b>

## ÚVOD

Motivácia je jedným z faktorov, ktoré vplývajú na úspech učiaceho sa cudzí jazyk. Mnohí experti z oblasti teórie vyučovania cudzích jazykov sa zhodujú v tom, že žiak by mal byť počas vyučovania pozitívne motivovaný. Predkladaná dizertačná práca sa zaoberá témou motivácie, motivačných stratégií a techník vo výučbe anglického jazyka na základných školách. V teoretickej časti, ktorá sa skladá zo štyroch kapitol, je definovaný pojem motivácia a s ňou spojené relevantné termíny, sú prezentované motivačné teórie od tradičných po súčasné, ako aj taxonómia vyučovacích techník a stratégií. Výskumná časť si kladie za hlavný cieľ zistiť, ktoré učebné stratégie a vyučovacie techniky sa najčastejšie používajú na motiváciu žiakov vo výučbe anglického jazyka na základných školách. V tejto časti sú uvedené aj výskumné otázky, je predstavená výskumná vzorka a popísaný postup realizácie výskumu. Výskumná časť obsahuje analýzu jednotlivých metód, použitých v danom výskume. Na základe výsledkov, získaných z výskumu sú navrhnuté odporúčania pre pedagogickú prax.

# 1 ŠTRUKTÚRA DIZERTAČNEJ PRÁCE

<b>List of Figures.....</b>	<b>11</b>
<b>List of Tables.....</b>	<b>13</b>
<b>Introduction.....</b>	<b>14</b>
<b>1 Motivation.....</b>	<b>16</b>
1.1 Theories of motivation.....	17
1.1.1 Reinforcement theory – behaviourism.....	18
1.1.2 Drive theory.....	18
1.1.3 Humanistic theory.....	19
1.1.4 Expectancy theory of motivation.....	21
1.1.5 Achievement motivation theory.....	22
1.1.6 Attribution theory.....	23
1.1.7 Self-efficacy theory.....	23
1.1.8 Self-worth theory.....	24
1.1.9 Goal theory.....	24
1.2 Types of motivation.....	26
1.3 External sources of motivation.....	27
1.4 Research on motivation.....	28
<b>2 Learning strategies.....</b>	<b>34</b>
2.1 Types of motivation.....	36
2.2 Classifications of learning strategies.....	37
2.2.1 O'Malley's classification of learning strategies.....	37
2.2.2 Rubin's classification of learning strategies.....	37
2.2.3 Oxford's classification of learning strategies.....	38
2.2.4 Stern's classification of learning strategies.....	39
2.2.5 Dornyei's classification of learning strategies.....	40
<b>2.3 Learning strategies in the language classroom .....</b>	<b>41</b>
<b>3 Teaching techniques.....</b>	<b>46</b>

<b>3.1 Classification of teaching techniques.....</b>	<b>46</b>
3.1.1 Petlak’s classification of teaching techniques.....	46
3.1.2 Hubbard’s classification of teaching techniques.....	47
3.1.3 Brown’s classification of teaching techniques.....	47
<b>3.2 Language teaching methods and their techniques.....</b>	<b>50</b>
3.2.1 The grammar translation method.....	50
3.2.2 The direct method.....	51
3.2.3 The audio-lingual method.....	52
3.2.4 The silent way.....	53
3.2.5 Suggestopaedia.....	54
3.2.6 Community language learning.....	55
3.2.7 Total physical response.....	55
3.2.8 Communitive language teaching.....	56
<b>4 Strategies and techniques in the function of motivational stimuli.....</b>	<b>58</b>
<b>4.1 Communicative activities.....</b>	<b>58</b>
<b>4.2 Exercises developing vocabulary.....</b>	<b>59</b>
<b>4.3 Technology in the classroom.....</b>	<b>59</b>
4.3.1 Video activities.....	60
4.3.2 Video types.....	61
4.3.3 Video teaching techniques.....	61
<b>5 Research part.....</b>	<b>63</b>
<b>5.1 Questionnaire.....</b>	<b>64</b>
5.1.1 The teacher motivational strategies and techniques questionnaire.....	66
5.1.1.1 Interpretation of teacher questionnaire data.....	68
5.1.2 The learner motivational strategies and techniques questionnaire.....	83
5.1.2.1 Interpretation of learner questionnaire data.....	87
<b>5.2 Interview.....</b>	<b>107</b>
5.2.1 The teacher interview.....	108

5.2.1.1 Interview data analysis.....	109
<b>5.3 Observation.....</b>	<b>112</b>
5.3.1 Participating observation in the classroom.....	114
5.3.1.1 Observation data analysis.....	115
<b>5.4 Conclusions of the triangulation results.....</b>	<b>122</b>
5.4.1 Implications for practice.....	126
<b>Conclusion.....</b>	<b>128</b>
<b>Resumé.....</b>	<b>130</b>
<b>List of used literature.....</b>	<b>143</b>
<b>Appendices.....</b>	<b>149</b>
Appendix A. A Classroom Observation Form.....	150
Appendix B – Teacher Motivational Strategies and Techniques Questionnaire (Slovak version).....	160
Appendix C - Teacher Motivational Strategies and Techniques Questionnaire (English version).....	164
Appendix D - Learner Motivational Strategies and Techniques Questionnaire (English version).....	167
Appendix E - Learner Motivational Strategies and Techniques Questionnaire (Slovak version).....	169
Appendix F - Interview questions.....	171
Appendix G – Comics (written and illustrated by learners from 6.C).....	172
Appendix H – Noughts and Crosses (a game prepared by Ž.T.Rybanská).....	173
Appendix I - The Pied Piper of Hamelin (story) from Hutchinson, T. (2013) Project 2.Oxford University Press, Oxford.....	174
Appendix J - Chicken Licken (story) from Hutchinson, T. (2013) Project 2.Oxford University Press, Oxford.....	176
Appendix K - Postcards with the past tense of the verbs from Hutchinson, T. (2013) Project 2.Oxford University Press, Oxford.....	177
Appendix L Reading Comprehension (a lesson plan).....	178
Appendix M Dramatize the story (a lesson plan).....	180
Appendix N Project (a lesson plan).....	182
Appendix O Games (a lesson plan).....	183



Appendix P Exercises from a student's book and a workbook ( a lesson plan) .....	184
Appendix Q.....	185

## 2 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ

Problematikou dizertačnej práce je téma motivácie, motivačných stratégií a techník vo výučbe anglického jazyka na základných školách. Termín motivácia sa dá chápať ako vnútorná sila, ktorá nás podnecuje a ženie vpred s cieľom dosiahnuť niečo. Autori, ako napríklad Harmer, Littlewood, Skehan, Gardner, Dornyei sa vo svojich prácach odlišujú nielen interpretáciou pojmu motivácia, ale aj prístupom k riešeniu danej problematiky. Súčasné teórie sú, na rozdiel od tých tradičných, orientované skôr na kognitívny prístup. Pod kognitívnym prístupom sa chápe viacero teórií a subteórií, ktoré opisujú množstvo motívov, potenciálne ovplyvňujúcich motiváciu. Svojím spôsobom každá z nich dáva istý zmysel, i keď si niektoré teórie navzájom protirečia. Nie je možné jednoznačne definovať tú “najsprávnejšiu”, nakoľko by to predstavovalo iba jednostranný pohľad na tak zložitý faktor, akým motivácia reálne je. V danom prípade sa za najvhodnejšie riešenie považuje eklektický prístup, čerpajúci z viacerých zdrojov, ktoré následne spája do kompaktného celku.

Motiváciu je možné analyzovať z vnútorného (intrinsického) a vonkajšieho (extrinsického) aspektu. Vnútorná motivácia vychádza zo samotného jedinca, núti človeka robiť niečo pre uspokojenie vlastnej potreby, zatiaľ čo pri vonkajšej motivácii zohrávajú svoju úlohu podnety. Patria sem vonkajšie faktory, ako sú známkovanie, testy, budúce zamestnanie, a podobne. Motivácia sa ďalej rozdeľuje na integratívnu (žiak, ktorý sa učí cudzí jazyk z dôvodu zvládnutia komunikácie s inou komunitou) a inštrumentálnu (žiak, ktorý sa učí cudzí jazyk z dôvodu zvládnutia skúšky, resp. získania práce).

Žiakovu motiváciu ovplyvňujú rôzne vonkajšie činitele. Prvým definovaným faktorom je cieľ, t.j. to, čo je dôvodom učenia. Ak žiak pozná cieľ, zvýši sa tým jeho motivácia učiť sa. Cieľom môže byť skúška, túžba naučiť sa komunikovať v cudzom jazyku, porozumieť textom piesní alebo filmom.

Ďalším dôležitým motivačným faktorom je samotná spoločnosť, ľudia, ktorí sú danému žiakovi najbližší, napríklad rodičia, spolužiaci,

učiteľ. Pre niektorých žiakov sú ich spolužiaci dôležitým modelom – môžu na nich pôsobiť priaznivo alebo naopak, nepriaznivo. Učiteľ taktiež zohráva významnú úlohu pre žiakov, mal by im dôverovať a zároveň očakávať, že budú úspešní.

Úspech je ďalším faktorom, ktorý výrazne ovplyvňuje motiváciu žiakov. Ide o potrebu stať sa niekým, niečo dokázať. Ak je žiak úspešný, dodá mu to sebavedomie a oveľa radšej a s väčším nadšením sa púšťa do ďalších úloh. Nič nie je tak motivujúce ako úspech a zároveň nič nie je tak demotivujúce ako neúspech.

Posledným spomínaným faktorom sú aktivity. Žiaci sú viac motivovaní, keď vykonávajú činnosti, ktoré ich bavia. Vyučovanie sa stáva efektívnejším tam, kde vládne uvoľnená a priateľská atmosféra.

Vychádzajúc z domácich a zahraničných publikácií sa v dizertačnej práci vymedzuje aj pojem učebné stratégie. Väčšina autorov definuje stratégie ako nástroj na uskutočnenie vytýčených cieľov v rámci vyučovania. Pri výbere stratégií zohrávajú dôležitú úlohu viaceré faktory, ako napríklad vek, pohlavie, kultúra, motivácia. Je dôležité, aby medzi učebnými stratégiami a učebnými štýlmi bola harmónia. Odborná literatúra rozoznáva šesť základných učebných stratégií. Najefektívnejšie sú metakognitívne, základom ktorých je naučiť sa učiť (časové rozloženie učenia, organizácia procesu samotného učenia, monitorovanie chýb v učení a podobne). Kognitívne stratégie zahŕňajú oblasť vedomostí a intelektuálnych zručností. V súvislosti s tým, že žiaci musia byť schopní zapamätať si množstvo slov, boli zafinované pamäťové stratégie využívajúce také pomôcky, ktoré uľahčujú proces zapamätávania, ako napr. obrázky, pohyby, akronymy a pod. Najviac využívané sú kompenzačné stratégie slúžiace na odhad podľa kontextu, používanie synonym, mimiky a podobne. K afektívnym stratégiam patrí oblasť emócií a postojov. Sociálne stratégie zahŕňajú sociálne zručnosti, ktoré pomáhajú žiakovi pochopiť napr. inú kultúru.

Vyučovacie techniky možno chápať ako aktivity, ktoré sú konzistentné s vyučovacími metódami. Existuje vyše tisíc vyučovacích techník, z ktorých si učitelia môžu vybrať tie, ktoré sú najvhodnejšie pre danú edukačnú situáciu.

### 3 METODOLÓGIA VÝSKUMU

V našej práci sa zaoberáme motivačnými stratégiami a technikami vo výučbe anglického jazyka na základných školách. Z dôvodu celistvej interpretácie danej problematiky sme sa rozhodli použiť kvalitatívno-kvantitatívny prístup. Na zber dát sme použili nasledovné metódy: dotazník pre učiteľov, dotazník pre žiakov, interview a participačné pozorovanie. Trianguláciou výskumných metód sme zvýšili validitu a reliabilitu nášho výskumu. Výskumnú vzorku tvorili učitelia a žiaci z vybraných základných škôl.

#### 3.1 Výskumný cieľ a výskumné otázky

Cieľom výskumu je:

**zistiť, ktoré učebné stratégie a vyučovacie techniky sa najčastejšie používajú na motiváciu žiakov vo výučbe anglického jazyka na základných školách.**

V súvislosti s cieľom sme formulovali dve výskumné otázky:

**Výskumná otázka 1:** Ktoré stratégie a techniky sú najviac preferované učiteľmi anglického jazyka?

**Výskumná otázka 2:** Je možné považovať čítanie anglických textov za vhodnú motivačnú techniku pre žiakov základných škôl?

#### 3.2 Výskumné metódy a metodika výskumu

Jednou z metód, ktorú sme zvolili, bol **dotazník pre učiteľov**. Dotazník bol anonymný a pozostával z dvoch otvorených a dvoch uzavretých otázok. V snahe vyhnúť sa akémukoľvek nedorozumeniu bol dotazník preložený do slovenčiny a následne distribuovaný on-line. Získané dáta boli prepočítané na percentá a prezentované v koláčových grafoch.

Okrem dotazníka pre učiteľov, sme použili aj **dotazník pre žiakov**. Dotazník bol zameraný na motivačné stratégie a techniky na hodinách anglického jazyka. Daný dotazník pozostával z dvoch otvorených a troch uzavretých otázok, kde mali žiaci na výber z rôznych alternatív. Posledná otázka pozostávala z 15 výrokov – autorka pri danej otázke použila 5-stupňovú Likertovu škálu od “úplne súhlasím” po “vôbec nesúhlasím”. Dotazník bol preložený do slovenčiny, distribuovaný osobne a žiaci ho vyplňali počas hodín anglického jazyka. Všetci dostali jasné inštrukcie ohľadom jeho vyplňania a bola im ponúknutá možnosť nezúčastniť sa, avšak nikto ju nevyužil. Výsledky dotazníka boli prepočítané na percentá a spracované do grafov.

Ďalšou výskumnou metódou, ktorú sme použili, bolo **interview**. Otázky, ktoré sme si vopred pripravili sa týkali motivácie, motivačných stratégií a techník. Interview sa uskutočnilo na základnej škole v Nitre a Bánovciach nad Bebravou. V prvom rade sme učiteľov informovali, že rozhovor bude nahrávaný a následne zapísaný a analyzovaný, a takisto že rešpektujeme ich rozhodnutie kedykoľvek interview ukončiť. Zdôraznili sme, že nemusia odpovedať hneď - majú čas na rozmyslenie. Interview bolo v anglickom jazyku a trvalo približne 15 minút. Získané údaje boli analyzované a porovnané s dátami získanými z dotazníkov a participačného pozorovania.

Dôvod, prečo sme použili interview ako ďalšiu metódu bol fakt, že interview je flexibilná metóda a ponúka respondentom možnosť voľne sa vyjadriť a doplniť aj niektoré údaje, ktoré neboli obsiahnuté v odpovediach v dotazníkoch.

Treťou metódou aplikovanou v našom výskume bolo **participačné pozorovanie**. Realizovali sme ho na základnej škole v Nitre, kde autorka dané hodiny odučila. Keďže žiaci nevedeli, že na ich hodinách prebieha pozorovanie, správali sa prirodzene, čo zvýšilo validitu výskumu. Na zapisovanie údajov z pozorovania bol použitý nami zostavený pozorovací hárok. Pripravili sme päť vyučovacích hodín, na ktorých sme sa zamerali na tie techniky, ktoré na základe zistení z interview a dotazníkov boli respondentmi považované za motivačné.

### 3.3 Výskumná vzorka

Výskumná vzorka učiteľského dotazníka pozostávala zo 70 učiteľov základných škôl na Slovensku. Výskumnú vzorku pre interview tvorili štyria učители, kvalifikovaní angličtinári pôsobiaci na základnej škole. Žiaci, ktorých sme oslovili na vyplnenie dotazníka navštevovali základnú školu v Nitre. Celkový počet respondentov bol 70, z toho 36 dievčat a 34 chlapcov vo veku 11-15 rokov. Žiaci sa učili anglický jazyk v rozpätí 2-14 rokov. Participačného pozorovania sa zúčastnilo 63 žiakov piateho a šiesteho ročníka vo veku 11-13 rokov.

## 4 INTERPRETÁCIA VÝSKUMNÝCH ÚDAJOV

### Analýza dotazníka pre učiteľov

Dotazník pre učiteľov bol anonymný a pozostával z dvoch otvorených a dvoch uzavretých otázok. V prvej otázke sme sa pýtali respondentov, či sú ich žiaci dostatočne motivovaní učiť sa anglický jazyk. Zároveň mali vysvetliť, na základe čoho si to myslia. Druhá otázka bola zameraná na motiváciu počas vyučovacej hodiny. Chceli sme vedieť, kedy učители motivujú svojich žiakov. Na výber mali štyri možnosti – počas motivačnej fázy, celú hodinu, podľa potreby a iné. V tretej otázke sme sa zamerali na motivačné faktory zvyšujúce záujem žiakov učiť sa cudzí jazyk. V poslednej otázke mali zakrúžkovať, ako často používajú vymenované techniky na vyučovaní a ako na ne žiaci reagujú. Na základe výsledkov dotazníka pre učiteľov možno konštatovať, že stratégie a techniky, ktoré motivujú žiakov učiť sa anglický jazyk sú úzko späté s osobnosťou učiteľa. Ďalšími faktormi ovplyvňujúcimi motiváciu žiakov je používanie informačno-komunikačných technológií, túžba cestovať, pracovať v zahraničí a vedieť sa dorozumieť. Pre 73% učiteľov sú práve piesne, príbehy, filmy a hry tým najdôležitejším motivačným faktorom, ktorý zvyšuje u žiakov záujem učiť sa anglický jazyk. Avšak napriek uvedomeniu si pozitívneho vplyvu uvedených techník na motiváciu žiakov, len malé percento učiteľov ich využíva počas hodín anglického jazyka.

## Analýza dotazníka pre žiakov

V prvej otázke žiaci základných škôl odpovedali na otázku, či sa radi učia anglický jazyk. 86% respondentov odpovedalo kladne, čo považujeme za povzbudzujúci pozitívny fakt.

V nasledujúcej otázke sme chceli vedieť, s čím žiaci spájajú svoj záujem, resp. nezáujem o anglický jazyk. Boli im ponúknuté možnosti: učiteľ, predmet, učebnica a iné. 41% respondentov sa vyjadrilo, že za ich záujmom o anglický jazyk je učiteľ, pre 26% respondentov je ich záujem spätý so samotným predmetom, zatiaľ čo len 6% žiakov uviedlo za objekt svojho záujmu učebnicu. 13% respondentov si vybralo položku "iné", ale nenapísali žiadnu konkrétnu alternatívu. Žiaci, ktorí deklarovali nezáujem o anglický jazyk uviedli, že dôvodom ich nezájmu je samotný predmet. Na porovnanie, učitelia uvádzali, že dôvodom nezájmu žiakov o anglický jazyk nie je samotný predmet, ale rodičia žiakov, ktorí, podľa nich, nepovažujú štúdium anglického jazyka za prioritu, neusmerňujú a nevedú svoje deti k učeniu sa angličtiny.

V tretej otázke nás zaujímalo, či by si žiaci vybrali anglický jazyk, keby tento predmet nebol povinný, ale voliteľný. 63% respondentov by si daný jazyk vybrali, z čoho je evidentný ich záujem o štúdium angličtiny. Z tohto údaja je aj možné usudzovať, že učitelia používajú na hodinách anglického jazyka vhodné motivačné stratégie a techniky. Ďalším dôvodom môže byť fakt, že vyrastá generácia, ktorá si uvedomuje nutnosť ovládania aspoň jedného svetového jazyka, ktorým angličtina bezpochyby je.

V ďalšej otázke mali žiaci ponúknutý výber z troch možností. Zaujímalo nás, či považujú témy na hodinách anglického jazyka za zaujímavé, zábavné, užitočné alebo nudné. 63% respondentov považuje preberané témy za zaujímavé, 30% je presvedčených o ich užitočnosti. Len 2% respondentov sa vyjadrilo, že témy považujú za nudné. Ako už bolo uvedené v teoretickej časti našej práce, pokiaľ je harmónia medzi učebnými stratégiami žiakov, vyučovacími technikami a materiálom prezentovaným na vyučovacej hodine, žiaci reagujú pozitívne.

Posledná otázka pozostávala z 15 výrokov, kde žiaci krúžkovali možnosti od “úplne súhlasím” po “vôbec nesúhlasím”. Jednotlivé výroky a ich interpretácia sú uvedené pod poradovými číslami 1-15.

1) *Učiteľ/ka anglického jazyka nás vie zaujať tým, ako učí.*

Pri porovnaní odpovedí z učiteľského a žiackeho dotazníka pozorujeme určitú zhodu. 76% žiakov je presvedčených, že učitelia používajú také stratégie a techniky, ktoré sú pre nich motivujúce. Podobne sa vyjadrili aj učitelia. Deklarovali, že žiaci majú radi anglický jazyk, pretože sa na hodinách používajú správne motivačné stratégie a techniky.

2) *Učiteľ/ka anglického jazyka nás vie zaujať tým, čo učí.*

79% žiakov súhlasí s daným výrokom. Čo sa týka učiteľov, 85% je presvedčených o tom, že svojich žiakov vedia zaujať adekvátnou obsahovou náplňou na hodinách angličtiny.

3) *Učiteľ/ka anglického jazyka nás vie zaujať svojou osobnosťou.*

62% žiakov považuje osobnosť učiteľa za dôležitú, podobne ako aj 69% učiteľov. Pozitívnosť, entuziazmus, povzbudenie zo strany učiteľa, ale aj otvorenosť, priateľskosť a rešpekt sú pre žiakov veľmi dôležité.

4) *Učiteľ/ka anglického jazyka má zmysel pre humor.*

74% žiakov súhlasí s výrokom, že ich učiteľ anglického jazyka má zmysel pre humor. Rovnako aj učitelia (85%) zastávajú názor, že humor je neoddeliteľnou súčasťou motivačných faktorov. Humor je považovaný za nástroj, ktorým sa zlepšuje celková atmosféra v triede. Učitelia, ktorí majú túto danosť, dokážu vytvoriť naozaj príjemnú atmosféru bez strachu a stresu.

5) *Učiteľ/ka anglického jazyka pri vysvetľovaní učiva používa zaujímavé materiály.*

56% žiakov súhlasí s daným výrokom. 85% respondentov z učiteľského dotazníka uviedlo, že žiaci sú motivovaní, ak na hodinách používajú zaujímavé materiály, ako napríklad časopisy, noviny, hry, piesne.



Z ďalších odpovedí však vyplynulo, že iba 56% respondentov-učiteľov takéto materiály aj reálne využívajú na hodinách anglického jazyka.

6) *Učiteľ/ka anglického jazyka pri vysvetľovaní učiva nás učí definície, ktoré si zapisujeme.*

Vo všeobecnosti je prezentovanie lingvistických javov prostredníctvom definícií považované za nudné. Až 80% respondentov-žiakov uviedlo, že ich učitelia túto vyučovaciu techniku v značnej miere využívajú. Ak porovnáme ich odpovede s odpoveďami z učiteľského dotazníka, zistíme signifikantný rozdiel. Len 7% respondentov-učiteľov uviedlo, že danú techniku používa na hodinách anglického jazyka. Dôvod takéhoto markantného rozdielu v odpovediach dvoch skupín respondentov (žiakov a učiteľov) nedokážeme vysvetliť, nakoľko sme tak výrazne odlišné odpovede neočakávali, a preto sme od učiteľov nevyžadovali objasnenie používania definícií pri výklade učiva.

7) *Učiteľ/ka anglického jazyka používa na hodinách veľa názorných pomôcok (aj moderných, technických).*

Vizuálne pomôcky sú veľmi variabilné, čo sa týka ich využiteľnosti na hodinách anglického jazyka. Ak znova porovnáme žiacky dotazník s učiteľským dotazníkom, zistíme, že je tam značný rozdiel. 78% učiteľov uviedlo, že názorné pomôcky na hodinách anglického jazyka využívajú, zatiaľ čo len 58% žiakov potvrdilo uvedený výrok.

8) *Učiteľ/ka anglického jazyka pracuje na hodinách väčšinou len s učebnicou.*

Metodici zastávajú rozdielne názory ohľadom efektivity využívania učebníc na hodinách anglického jazyka. Na jednej strane vyzdvihujú starostlivú prípravu z učebníc s množstvom motivačného textu, dopĺňujúcimi materiálmi a CD-ROM-om. Na druhej strane poukazujú na identickosť formátu, čo môže byť pre žiaka demotivujúce. Výrok z dotazníka o častom používaní učebnice na hodinách anglického jazyka potvrdilo 39% učiteľov a 41% žiakov.

9) *Učiteľ/ka anglického jazyka na hodinách často využíva hry a robíme aj projekty.*

S daným výrokom súhlasilo 52% žiakov a 49% učiteľov. Hry sú považované za jeden z nástrojov, ktorým učiteľ dokáže navodiť príjemnú a motivujúcu atmosféru na hodinách anglického jazyka. Okrem toho, výhodou práce nad projektami je, že môžu byť použité pre všetky vekové skupiny a úrovne ovládania anglického jazyka.

10) *Učiteľ/ka anglického jazyka nás na hodinách učí rôzne pesničky.*

Piesne sú vhodné na precvičovanie slovnej zásoby alebo gramatiky anglického jazyka, na ktorom participuje celá trieda a zvyšuje sa motivácia žiakov. Popri tradičných možno využívať aj populárne piesne rôznych anglických interpretov. Hoci až 73% učiteľov považuje využívanie piesní na hodinách za jednu z najviac motivujúcich techník, iba 49% žiakov uviedlo, že ich učiteľ/ka naozaj využíva piesne na hodinách anglického jazyka.

11) *Učiteľ/ka anglického jazyka nás známkuje spravodlivo a férovo.*

Dobré známky motivujú žiakov k zvýšenej aktivite, a naopak, zlé známky sú pre žiaka demotivujúce. Jedným z problémov známkovania je, že nie je zamerané na samotný proces učenia, ale hlavne na výkon. 74% žiakov zastáva názor, že ich učiteľ/ka je férová pri hodnotení a následnom známkovaní. Hoci sme daný výrok nezaradili do učiteľského dotazníka, predpokladáme, že väčšina učiteľov by zhodnotila známkovanie svojich žiakov ako spravodlivé a férové.

12) *Učiteľ/ka anglického jazyka nám dáva veľa domácich úloh.*

Aj v odbornej komunite je diskutabilné, koľko domácej úlohy, a či vôbec nejakú, by žiaci mali dostávať. Na základe zistení zo strany žiakov (54%) môžeme konštatovať, že učitelia anglického jazyka pridelujú primerané množstvo domácich úloh. Prax ukazuje, že učitelia dávajú žiakom úlohy hlavne na precvičenie si preberaných javov, s čím je možné aj v rámci výučby anglického jazyka súhlasiť.

13) *Učiteľ/ka anglického jazyka nám dovolí pripraviť si riešenie úloh vo dvojiciach a v skupinách.*

Práca vo dvojici alebo skupinová práca má nielen klady, ale aj zápory. Jedným z negatív je fakt, že žiaci sú pri práci vo dvojici resp. v skupine často hluční, majú tendenciu prejsť z anglického do materinského jazyka. Na druhej strane, pri tomto type práce je možnosť hovorenia umožnená väčšiemu počtu detí naraz a takisto atmosféra v triede je zväčša uvoľnená a priateľská. 50% detí uviedlo, že majú možnosť pracovať na hodinách buď vo dvojici alebo v skupine. Daný výsledok nie je veľmi uspokojivý, pretože sme presvedčení o tom, že učitelia sú si vedomí pozitívneho dopadu takéhoto typu cvičení na žiakov. Ak chceme zlepšiť komunikačnú kompetenciu u žiakov, je nevyhnutné umožniť im čo najviac rozprávať na hodinách anglického jazyka.

14) *Učiteľ/ka anglického jazyka nás opravuje za každú chybu.*

Žiaci sa vo všeobecnosti obávajú robiť chyby. Niekedy je ich strach natoľko veľký, že majú obavu prehovoriť a radšej budú mlčať, akoby urobili chybu. Chyby by mali byť akceptované ako prirodzená súčasť učenia sa. Učitelia anglického jazyka často namiesto zamerania sa na obsah výpovede majú tendenciu zameriavať sa na chyby. Bolo by vhodné radšej povzbudiť a pochváliť žiakov za progres, ktorý robia, než stále im opravovať chyby. 51% žiakov sa vyjadrilo, že učitelia im opravujú každú chybu.

15) *Učiteľ/ka anglického jazyka sa vie s nami o všetkom porozprávať.*

70% respondentov-žiakov sa vyjadrilo, že učitelia anglického jazyka sa s nimi vedú o všeličom porozprávať. Ak porovnáme tieto výsledky s výsledkami z učiteľského dotazníka, nevidíme veľký rozdiel. Učitelia (85%) sú presvedčení, že ak chcú žiakov motivovať, musia mať s nimi dobrý vzťah. Nielen učitelia anglického jazyka, ale učitelia vo všeobecnosti by mali mať pozitívny vzťah k svojim žiakom, vedieť s nimi komunikovať na adekvátnej úrovni a zároveň ich rešpektovať.

## Analýza interview

Ďalšou výskumnou metódou, ktorú sme použili, bolo interview. Otázky, ktoré sme si vopred pripravili, sa týkali motivácie, motivačných stratégií a techník. Najskôr sme chceli vedieť, či si respondenti myslia, že ich žiaci sú dostatočne motivovaní učiť sa anglický jazyk. Všetci odpovedali kladne bez akéhokoľvek zaváhania. Jeden z respondentov dodal, že si nevie predstaviť hodinu anglického jazyka, na ktorej by žiaci nechceli byť. Respondenti takisto dodali, že svojich žiakov motivujú pomocou hier, dialógov, puzzlami, tajničkami, rôznymi pracovnými listami, časopismi a podobne.

V druhej otázke sme chceli zistiť, na základe čoho vedia, či sú ich žiaci motivovaní. Respondenti odpovedali, že na základe reakcií žiakov vedia posúdiť, či ich hodina baví, alebo ich dané aktivity nudia. Sú si vedomí, že je na nich samotných pripraviť hodinu natoľko zaujímavú, aby bola pre žiakov motivujúca.

V ďalšej otázke sme spôsob, akým zvyšujú u žiakov motiváciu. Respondenti odpovedali, že na zvýšenie motivácie používajú najmä autentické texty, počúvajú príbehy, populárne piesne, alebo hrajú hry resp. využívajú materiál z anglických webových stránok. Za najviac motivujúci faktor vplývajúci na záujem žiakov učiť sa cudzí jazyk považovali možnosť stráviť istý čas v anglicky hovoriacej krajine.

Následne nás zaujímalo, aké druhy vyučovacích techník učitelia využívajú na to, aby boli ich žiaci aktívni. vymenovali viaceré techniky využívané v rámci metódy TPR a sugestopédie, ďalej rôzne hry, projekty a skupinovú prácu. Takisto spomenuli memorovanie dialógov, čo je jedna z techník audiolingválnej metódy. Respondenti zdôraznili, že často využívajú čítanie, kde sa zameriavajú na anglicky hovoriace krajiny a následne porovnávajú život u nás a v danej krajine. Táto technika je využívaná v rámci priamej metódy. Respondenti v stručnosti opísali aj dva projekty, ktorých sa ich žiaci zúčastnili. V jednom z projektov s názvom “Twin schools” mali žiaci možnosť navštíviť partnerskú školu a druhý projekt “E-twinning” umožnil žiakom nájsť si kamaráta na dopisovanie. Čo sa týka materiálov, respondenti uviedli, že

využívajú webové stránky s online programom ako napríklad Alf, English-hilfen, rôzne kvízy, a pod.

Posledná otázka bola zameraná na zistenie, či učitelia zmenia naplánované aktivity počas vyučovacej hodiny, ak zistia, že ich žiaci nie sú dostatočne motivovaní a nudia sa. Všetci respondenti odpovedali kladne. Traja respondenti zmenia tému a použijú zaujímavejší materiál, napríklad anglické časopisy, piesne a hry, alebo prezentujú gramatiku v spätosti s reálnym životom. Vyzdvihli pritom vyučovaciu techniku, ktorá je podľa nich pre žiakov vždy motivujúca – práca s videom. Len jeden z respondentov uviedol, že nikdy nemení tému. Jediné, čo zmení sú stratégie a techniky. Zaujímalo nás, aké techniky má na mysli. Sú to techniky využívané v rámci komunikačnej metódy, a to hlavne jazykové hry a práca s obrázkami.

Vychádzajúc z uskutočneného interview možno skonštatovať, že respondenti sú si vedomí dôležitosti aplikovania motivačných stratégií a techník do vyučovacieho procesu. Podľa respondentov, stratégie a techniky, ktoré sú pre žiakov najviac motivujúce, sú späté s využívaním moderných technológií na hodinách anglického jazyka. Za nemenej dôležitý motivačný faktor považujú osobné kontakty žiakov s rodenými hovoriacimi.

## **Analýza participatívneho pozorovania**

Správny výber stratégií a techník motivujú žiakov k vyššej aktivite na vyučovacej hodine, a tým aj k ich väčšiemu záujmu o anglický jazyk. Je na učiteľovi, aby dobre poznal svojich žiakov, pretože nie každá stratégia a technika je vhodná pre každého žiaka. Čo je vhodné pre jednu skupinu žiakov, nemusí byť zákonite vhodné a motivujúce aj pre inú skupinu. Učiteľ by mal mať na mysli, že okrem dominantných žiakov sú v triede aj tichí alebo slabší žiaci, ktorí sa cítia pod tlakom, ak majú prezentovať svoje vedomosti pred celou triedou.

V rámci participatívneho pozorovania sme s respondentmi – žiakmi piateho a šiesteho ročníka základnej školy v Nitre realizovali päť

vyučovacích hodín. Prvá hodina bola zameraná na čítanie s porozumením. 88% respondentov sa vyjadrilo, že takto odučená hodina sa im páčila. Cieľom druhej hodiny bol rozvoj komunikačných kompetencií prostredníctvom dramatického stvárnenia príbehu. 53% respondentov reagovalo pozitívne na aplikovanie danej techniky. Na tretej vyučovacej hodine si žiaci zopakovali jednoduchý prítomný a príbehový čas prostredníctvom kreatívneho písania – úlohou žiakov bolo vytvoriť komiks. Všetci žiaci aktívne participovali na zadanej úlohe. Štvrtá hodina bola venovaná precvičovaniu slovnej zásoby na tému denný režim a používanie jednoduchého prítomného času formou jazykovej hry. 71% respondentov prejavilo kladné reakcie na uvedenú techniku. Na piatej hodine si žiaci precvičovali minulý čas na cvičeniach z učebnice. Na túto techniku reagovalo kladne 82% respondentov.

Na základe participačného pozorovania môžeme konštatovať, že najviac respondentov pozitívne reagovalo najmä na čítanie príbehov a na precvičovanie anglickej gramatiky z učebnice.

## **Triangulácia**

Na dosiahnutie vyššej validity a reliability nášho výskumu sme použili trianguláciu výskumných metód. Výsledky všetkých troch metód potvrdili, že respondenti sú dostatočne motivovaní učiť sa anglický jazyk. Zatiaľ čo 69% učiteľov z dotazníka je presvedčených, že ich žiaci sú vysoko motivovaní, odpovede zo žiackeho dotazníka odhalili, že až 86% žiakov sa chce učiť anglický jazyk a sú dostatočne motivovaní k učeniu. Všetci respondenti z interview potvrdili tieto výsledky. Dôvod záujmu sme zisťovali prostredníctvom učiteľského dotazníka. Popri iných faktoroch, kľúčovú úlohu zohráva osobnosť učiteľa. Učiteľ, ktorý je nadšený a má pozitívny postoj ako k predmetu, tak aj k žiakom, a zároveň vie žiakov povzbudiť, je tým najdôležitejším motivačným nástrojom. Odpovede z dotazníka pre žiakov, ako aj interview s učiteľmi uvedený výsledok potvrdili.

**Odpoveď na výskumnú otázku č.1:** Ktoré stratégie a techniky sú najviac preferované učiteľmi anglického jazyka?

Interview s učiteľmi a odpovede z dotazníka pre učiteľov odhalili, že respondenti používajú relevantné motivačné materiály na hodinách anglického jazyka. Vychádzajúc z dotazníka, pre 73% učiteľov sú hry a čítanie príbehov považované za hlavný motivačný nástroj. Všetci respondenti v interview podporili toto tvrdenie. Keďže sme chceli potvrdiť resp. vyvrátiť daný výrok, v rámci participačného pozorovania sme pripravili hru a text na čítanie s porozumením, aby sme získali potrebné dáta. Naše zistenia sú opísané v rámci odpovede na druhú výskumnú otázku.

Čo sa týka cvičení na precvičenie lingvistických javov z učebnice, 56% učiteľov používa dané cvičenia počas fixačnej fázy. 62% učiteľov je presvedčených o negatívnych postojoch zo strany žiakov, pretože dané cvičenia sú považované za nudné a monotónne. Len 38 % učiteľov si myslí, že žiaci by na ne reagovali pozitívne. Z dôvodu reliability sme položili identickú otázku aj v rámci rozhovoru. Všetci respondenti potvrdili, že na hodinách anglického jazyka využívajú učebnicu, nakoľko je to pre nich komfortné. Takisto nás zaujímalo, aký vzťah majú ich žiaci ku gramatickým cvičeniam v učebnici. Traja zo štyroch respondentov uviedli, že ich žiaci nemajú kladný vzťah k daným aktivitám. V rámci participačného pozorovania žiaci precvičovali gramatické javy v rôznych cvičeniach z učebnice a pracovného zošita. 82% žiakov sa vyjadrilo pozitívne voči danému typu aktivít. Ak porovnáme výsledky z interview, dotazníka pre učiteľov a participačného pozorovania, možno pozorovať významný rozdiel. Na jednej strane sú tu učitelia, podľa ktorých cvičenia z učebnice a pracovného zošita nie sú dostatočným motivačným nástrojom pre žiakov; na druhej strane je tu trieda, ktorá má pozitívny postoj k daným aktivitám. Z týchto výsledkov je zrejmé, že čo je motivačné pre jednu skupinu žiakov, nemusí byť zákonite motivačné pre inú skupinu žiakov. Ak učiteľ použije stratégie a techniky vhodné pre danú triedu, je veľmi

pravdepodobné, že žiaci budú dobre spolupracovať a celkový efekt z danej aktivity bude pozitívny.

V súvislosti s projektami a dramatickým stvárnením textu, 69% respondentov-učiteľov si myslí, že žiaci majú kladný postoj k daným vyučovacím technikám. Počas interview traja zo štyroch respondentov pripustili, že dôvodom zaradenia týchto techník do vyučovacieho procesu je fakt, že žiaci reagujú pozitívne. Participačné pozorovanie potvrdilo dané tvrdenie.

O používaní edukačných hier si 92% respondentov-učiteľov myslí, že žiaci na ne reagujú pozitívne, avšak iba 38,5% z učiteľov ich zaraďuje do vyučovacieho procesu. Nakoľko toto zistenie je pre nás neočakávané, bol by potrebný ďalší výskum na zistenie príčin daného javu. Edukačné hry na opakovanie slovnej zásoby a gramatiky boli považované autorkou za efektívnu motivačnú techniku pre všetkých žiakov. Zistenia z výskumu však boli prekvapujúce. Väčšina žiakov (71%) bola síce nadšená, keď sa na hodine aplikovali edukačné hry, ale 29% žiakov sa vyjadrilo, že sa im nepáčia, a keby sa mohli sami rozhodnúť, tak by hry počas hodín anglického jazyka vôbec nehrávali.

Keď porovnáme výsledky zo všetkých troch výskumných metód, musíme skonštatovať, že okrem podobností sa tu vyskytujú aj isté protirečenia. Podľa nášho názoru, niektorí učitelia dostatočne nechápu dôležitosť používania vhodných motivačných stratégií a techník pre určitú skupinu žiakov. Viacerí sa spoliehajú na motivačný náboj hier, projektov, či dramatických predstavení, a popri tom zabúdajú, že v triede sú aj žiaci, ktorí nemusia mať kladný vzťah k daným vyučovacím technikám. Je potrebné zdôrazniť, že učitelia používajú hlavne také stratégie a techniky, ktoré podporujú u žiakov aktivitu a vzájomnú spoluprácu. Existuje množstvo techník, z ktorých si učiteľ môže vybrať tie, ktoré sú pre danú skupinu žiakov najvhodnejšie.

V interview sa respondenti vyjadrili, že stratégie a techniky, ktoré prebúdajú u žiakov záujem o anglický jazyk sú späté aj s informačno-komunikačnými technológiami. Ďalšími faktormi boli predstava o budúcom zamestnaní a cestovanie do zahraničia. Vo



všeobecnosti interview odhalilo, že respondent sú si vedomí dôležitosti motivačných techník.

Z výsledkov nášho výskumu je zrejmé, že vo výučbe anglického jazyka hrajú dôležitú úlohu priame aj nepriame stratégie ako napríklad kognitívne, pamäťové, kompenzačné. Na základe participatívneho pozorovania je možné konštatovať, že žiaci sa učia najmä prostredníctvom obrázkov, kombináciou zvuku a obrazu, memorovaním gramatickým štruktúr a následným precvičovaním si preberaných javov či komunikáciou s vyučujúcim. Respondenti považovali za rovnako dôležité využívanie interpersonálnych stratégií ako napríklad kontakt s rodeným hovoriacim, ich kultúrou, ako aj sociálnych stratégií, ktoré zahŕňajú spoluprácu s ostatnými, pýtanie sa otázok, požiadanie o radu pri vypracovaní zadania.

**Odpoveď na výskumnú otázku č. 2:** Je možné považovať čítanie anglických textov za vhodnú motivačnú techniku pre žiakov základných škôl?

Výsledky získané z učiteľského dotazníka, z interview a z participatívneho pozorovania potvrdili, že čítanie anglických textov možno považovať za vhodnú motivačnú techniku. Len dvaja žiaci považovali vyučovaciu hodinu zameranú na čítanie s porozumením za nudnú. Podľa výskumu, ktorý bol uskutočnený v roku 2011 na Slovensku, iba 18,9% žiakov číta knihy vo svojom voľnom čase. V Nitre bolo dokonca 56,5% žiakov, ktorí nemajú radi čítanie vo všeobecnosti; 44,5% žiakov považuje čítanie za únavné a radšej uprednostní pozeranie televízie; 30,4% detí si nevie nájsť čas na čítanie.

Aj kvôli týmto výsledkom je potrebné motivovať deti k čítaniu. Existuje na to viacero spôsobov. Jedným z nich môžu byť aj aktivity, ktoré autorka aplikovala vo svojom vlastnom výskume. 86% žiakov reagovalo na ne pozitívne a vyučovacia hodina zameraná na čítanie s porozumením sa im páčila. Z uvedeného vyplýva, že ak učitelia použijú vhodné motivačné stratégie a techniky, žiaci budú aktívnejší a s väčším záujmom sa budú učiť anglický jazyk.

V našom výskume sme zistili, ktoré stratégie a techniky sú najviac preferované v rámci našej výskumnej vzorky – učiteľmi anglického jazyka a zároveň sú motivačné pre danú skupinu žiakov. Je dôležité uviesť, že získané dáta nemožno generalizovať, pretože výsledky výskumu na inej základnej škole môžu byť odlišné. Efektívnosť použitia motivačných stratégií a techník závisí predovšetkým od majstrovstva každého jednotlivého učiteľa.

## **5 ODPORÚČANIA PRE PRAX**

Výstupmi práce sú nielen odporúčania na zvýšenie motivácie u žiakov, ktoré vyplynuli zo záverov výskumu, ale aj autorkou práce navrhnutý pozorovací hárok ako jeden z nástrojov na zisťovanie využívania rôznych typov motivačných stratégií a techník aplikovateľných vo výučbe cudzích jazykov. Základom pre vytvorenie pozorovacieho hárku bolo rozdelenie techník podľa fázy vyučovacej hodiny. Pozorovací hárok je rozdelený do štyroch sekcií, v ktorých je priestor na označenie vyučovacej techniky a stratégie, ako aj učiteľovho prehovoru a reakcie žiakov. V závere je možné sa vyjadriť k silným stránkam danej vyučovacej hodiny, resp. pozorovateľ má priestor pre doplnenie, inovovanie, v závislosti od preberanej témy, veku žiaka, a úrovni ovládania jazyka.

Autorka dizertačnej práce pripravila päť plánov vyučovacích hodín, ktoré následne odučila v rámci participačného pozorovania. Prezentované plány vyučovacích hodín môžu byť použité na hodinách anglického jazyka, ktorých cieľom bude čítanie s porozumením, rozvoj komunikačných kompetencií formou dramatického stvárnenia príbehu, nácvik gramatiky prostredníctvom kreatívneho písania, precvičovanie slovnej zásoby na tému denný režim a jednoduchého prítomného času prostredníctvom jazykovej hry, precvičovanie gramatiky pomocou cvičení z učebnice.

Na základe výsledkov výskumu sme navrhli odporúčania pre pedagogickú prax, týkajúce sa nielen výučby anglického jazyka, ale aj kritérií nevyhnutných pre učiteľov vo všeobecnosti:

- v príprave budúcich učiteľov by sa okrem relevantných vedomostí mal klásť dôraz aj na prípravu učiteľa ako všestrannej osobnosti vychovávajúcej budúcu generáciu;
- do výučby anglického jazyka by mala byť zaradená aj problematika vnímanej profesijnej zdatnosti učiteľa (self-efficacy), ktorá sa interpretuje ako presvedčenie učiteľa o svojich schopnostiach, ktoré ho predurčujú k úspechom v plnení edukačných úloh;
- ponúkať viac workshopov a seminárov zameriavajúcich sa na riešenie problému motivácie na hodinách anglického jazyka;
- navštevovať vedecké konferencie, alebo semináre nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí;
- cestovať do anglicky hovoriacich krajín a byť tak v kontakte so “živým“ jazykom;
- čítať odborné časopisy a čerpať z nich inšpirácie a zároveň mať prehľad o najnovších trendoch v oblasti vzdelávania;
- viesť učiteľov k tomu, aby dokázali lepšie rozpoznávať učebné stratégie žiakov zamerané na zvýšenie ich motivácie v učení sa anglického jazyka;
- na zistenie rôznych typov motivačných stratégií a techník odporúčame, hlavne pre začínajúcich učiteľov, využívať pozorovací hárok vypracovaný autorkou dizertačnej práce;
- na nácvik gramatiky odporúčame využívať cvičenia z učebnice, nakoľko žiaci sa cítia istejší a lepšie pripravení na test;

- nespoliehať sa pri čítaní len na učebnicu ako jediný zdroj materiálu, ale používať rôzne autentické materiály, prostredníctvom ktorých by sa zvýšila motivácia a záujem žiaka o anglický jazyk;
- pri čítaní s porozumením je vhodné využívať doplňujúce aktivity ako napr. dramatizácia textu, projekty, výroba komiksov prostredníctvom kreatívneho písania;
- odporúčame vypracovať motivačné stratégie, ktoré podporia čítanie autentických textov a v rámci experimentu ich aplikovať do vyučovania anglického jazyka.

Medzi motiváciou učiteľa a žiaka je priamy vzťah, preto je zo strany učiteľa nevyhnutné prejavovať záujem o svoj predmet, byť entuziastický, nadšený. Takisto je dôležité všímať si, čo žiakov motivuje a na základe pozorovania používať stratégie a techniky, vhodné pre danú skupinu žiakov.

## ZÁVER

Cieľom dizertačnej práce bolo zistiť, ktoré učebné stratégie a vyučovacie techniky sa najčastejšie používajú na motiváciu žiakov pri výučbe anglického jazyka na základných školách. Výskum bol realizovaný na základných školách v Nitre a Bánovciach nad Bebravou. Výskumu sa zúčastnilo 70 žiakov piateho a šiesteho ročníka základnej školy a 74 učiteľov. Boli zvolené tri výskumné metódy – dotazník pre učiteľov, dotazník pre žiakov, interview a participačné pozorovanie. V rámci participačného pozorovania sme vypracovali päť plánov vyučovacích hodín, v ktorých sme sa zamerali na tie vyučovacie techniky, ktoré na základe zistení z interview a dotazníka boli respondentmi považované za motivačné. Na dosiahnutie vyššej validity a reliability výskumu sme použili trianguláciu. Z výsledkov výskumu sme zistili, že ak učiteľ použije stratégie a techniky vhodné pre danú skupinu žiakov, žiaci budú lepšie spolupracovať a celkový efekt z realizovaných aktivít bude pozitívny. Je potrebné zdôrazniť, že učitelia používajú hlavne také stratégie a techniky, ktoré podporujú u žiakov aktivitu a vzájomnú spoluprácu. Vo výučbe anglického jazyka zohrávajú dôležitú úlohu priame aj nepriame stratégie, ako napríklad kognitívne, pamäťové, kompenzačné. Odpovede získané z učiteľského dotazníka a z interview a údaje z participačného pozorovania potvrdili, že čítanie anglických textov možno považovať za vhodnú motivačnú techniku. Spôsobov, akými motivovať žiakov k čítaniu je pomerne veľa. Jedným z nich môžu byť aj aktivity, aplikované v predmetnom výskume. Výstupmi práce sú nielen odporúčania na zvýšenie motivácie u žiakov, ktoré vyplynuli zo záverov výskumu, ale aj autorkou práce navrhnutý pozorovací hárok ako jeden z nástrojov na zisťovanie využívania rôznych typov motivačných stratégií a techník aplikovateľných vo výučbe cudzích jazykov.

## SUMMARY

Learning a foreign language is not only attractive, it is also the need. There are a lot of benefits of learning languages. One of the benefits is meeting new people; furthermore, it makes learners more flexible and open to other cultures, it builds up learners' self-confidence; moreover, it can expand learners' career potentials in the future.

Nowadays, teachers face the lack of interest and motivation of their learners. Therefore, there is the need to use motivational strategies and techniques to motivate learners in order to turn them into successful language learners. The aim of this dissertation thesis was to find out which strategies and teaching techniques are frequently used as the main motivational elements in teaching English to primary school learners.

The theoretical part provides an overview of motivational theories and the definitions of motivation expressed by Slovak and foreign experts. Furthermore, the taxonomy on strategies and techniques as well as the findings from the research conducted by the domestic and foreign researchers are presented.

The practical part based on the ideas discussed in the theoretical part of our dissertation deals with the research itself. Two research questions were stated: "Which strategies and teaching techniques are mostly preferred by the English teachers?" and "Can reading English texts be considered as an appropriate technique for motivation of primary school learners?" To get the necessary data and to answer the research questions we have used the triangulation of the following research methods to maximize the validity and reliability of our research: the learner questionnaire, the teacher questionnaire, the interview, and the participating observation. All the methods confirmed that our respondents were sufficiently motivated for learning English. The crucial role, as far as their interest in learning English is concerned, plays the teacher's personality. The research results revealed that the techniques enhancing learner's motivation were games, stories, drama, projects, and reading comprehension. Whereas according to the research

conducted in Slovakia in 2011, most learners do not like reading at all, our research findings show that if the English teachers apply the appropriate motivational strategies and techniques for working with the text, their learners become more active and more willing to cooperate and will enjoy reading English texts.

We have to admit that to increase the motivation of learners by using the right motivational strategies and techniques is not an easy task. Despite the fact that motivation needs a lot of effort particularly from the English teacher, it is worth effectively implementing it into the teaching process.

## VÝBER POUŽITEJ LITERATÚRY

- BANDURA, A. 1997. *Self-Efficacy : The Exercise of Control*. United States : W.H.Freeman Co Ltd, 1997. ISBN 978-0716728504
- BENČO, J. 2001. *Metodológia vedeckého výskumu*. Bratislava : IRIS, 2001. ISBN 80-89018-27-0
- BOLSTER, A. 2009. Continuity or a Fresh Start? A Case Study of Motivation in MFL at Transitive, KS2-3. In *Language Learning Journal* [online]. 2009, vol. 37, no. 2, pp. 233-254. Available at <<http://eric.ed.gov/?id=EJ856953>>. ISSN-0957-1736
- BROWN, H. D. 2001. *Teaching by Principles : An Interactive Approach to Language Pedagogy*. Harlow : Longman, 2001. ISBN 0-13-028283-9
- BUCKLEDEE, S. 2011. *The Role of Motivation in Second Language Acquisition*. Suffolk : Arima Publishing, 2011. ISBN 978-1-84549-512-1
- CELCE-MURCIA, M. 2001. *Teaching English as a Second or Foreign Language*. Boston : Heinle, 2001. ISBN 978-0-8384-1992-2
- COHEN, L. - MANION, L. - MORRISON, K. 2007. *Research Methods in Education*. UK : Routledge, 2007. ISBN 978-0-415-36878-0
- COLEMAN, J. - GALACZI, Á. - ASTRUC, L. 2007. Motivation of UK School Pupils towards Foreign Languages: A large-scale survey at Key Stage 3. In *Language Learning Journal* [online]. 2007, vol. 35, no. 2, pp. 245-281. Available at <[http://oro.open.ac.uk/8840/1/Coleman\\_Galaczi\\_and\\_Astruc\\_2007-07-13.pdf](http://oro.open.ac.uk/8840/1/Coleman_Galaczi_and_Astruc_2007-07-13.pdf)>
- DORNYEI, Z. 2001. *Motivational Strategies in the Language Classroom*. Cambridge : Cambridge University Press, 2001. ISBN 978-0-521-79377-3
- DORNYEI, Z. - CSIZÉR, K. 1998. Ten Commandments for Motivating Language Learners: Results of an Empirical Study. In *Language Teaching Research* [online]. 1998, vol. 2, no. 3, pp. 203-229. Available at <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/136216889800200303> ISSN 1477-0954



- DORNYEI, Z. - CSIZÉR, K. - NÉMETH, N. 2006. *Motivation, Language Attitudes and Globalisation: A Hungarian Perspective*. UK : Multilingual Matters, 2006. ISBN 978-1-85359-885-2
- DORNYEI, Z. - MURPHEY, T. 2003. *Group Dynamics in the Language Classroom*. Cambridge : Cambridge University Press, 2003. ISBN 978-0-521-82276-3
- DORNYEI, Z. - OTTO, I. 1998. Motivation in Action: A Process Model of L2 Motivation. In *Working Papers in Applied Linguistics* [online]. 1998, vol. 4, no. 17, pp. 43-69. Available at <[http://eprints.nottingham.ac.uk/39/2/Motivation\\_in\\_action.pdf](http://eprints.nottingham.ac.uk/39/2/Motivation_in_action.pdf)>
- DORNYEI, Z. - USHIODA, E. 2013. *Teaching and Researching: Motivation*. New York : Routledge, 2013. ISBN 978-1-317-86281-9
- FORD, M. 1992. *Motivating Humans: Goals, Emotions, and Personal Agency Beliefs*. London : SAGE, 1992. ISBN 978-0-8039-4529-6
- FYANS, L. 2013. *Achievement Motivation: Recent Trends in Theory and Research*. Berlin : Springer Science and Business Media, 2013. ISBN 978-1-4757-8997-3
- GAVORA, P. 2008. *Úvod do pedagogického výskumu*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2008. ISBN 978-80-223-2391-8
- GARDNER, R.C. - LAMBERT, W.E. 1972. *Attitudes and Motivation in Second Language Learning*. New York : Newbury House, 1972. ISBN 978-91-20-66090-5
- GRAHAM, S. 1998. *Effective Language Learning: Positive Strategies for Advanced Level Language Learning*. Clevedon : Multilingual Matters, 1998. ISBN 978-1-85359-379-6
- HARMER, J. 2001. *The Practice of English Language Teaching*. Harlow : Longman, 2001. ISBN 0-582-40385-5
- HORVÁTHOVÁ, B. 2013. *Methods in Researching and Teaching Language Learning Strategies*, Nitra : ASPA, 2013. ISBN 978-80-89477-11-1
- CHAMBERS, G. 1999. *Motivating Language Learners*. Clevedon : Multilingual Matters, 1999. ISBN 978-1-85359-449-6
- INBAR, O. - DONITZA-SCHMIDT, S. - SHOHAMY, E. 2001. Student's Motivation as a Function of Language Learning: The Teaching

- of Arabic in Israel. In Dörnyei, Z., Schmidt, R. (eds.). *Motivation and second language acquisition*. Honolulu : University of Hawai'i, Second Language Teaching and Curriculum Center, 2001. ISBN 978-0-8248-2458-7, pp. 297-311
- KATUŠČÁK, D. 2008. *Ako písať záverečné a kvalifikačné práce*. Nitra : Enigma, 2008. ISBN 978-80-89132-45-4
- KOPÁČIKOVÁ, J. - HRDINÁKOVÁ, Ľ. - GAŠPAROVIČOVÁ, A. 2011. *Čítanie mládeže v Slovenskej republike*. SAK : Košice, 2011. ISBN 978-80-8143-001-5
- LAMB, M. 2004. Integrative motivation in a globalizing World. In Dörnyei, Z., Ushioda, E. (eds.). *Teaching and Researching: Motivation*. New York : Routledge, 2004. ISBN 978-1-3178-6282-6, pp.3-19
- LARSEN-FREEMAN, D. 2000. *Techniques and Principles in Language Teaching*. Oxford : Oxford University Press, 2000. ISBN 0-19-435574-8
- LITTLEWOOD, W. 1981. *Communicative Language Teaching: An Introduction*. Cambridge : Cambridge University Press, 1981. ISBN 978-0-521-28154-6
- LOCKE, E. - LATHAM, G. 2012. *New Developments in Goal Setting and Task Performance*. New York : Routledge, 2012. ISBN 978-0-415-88548-5
- LUNENBURG, F. 2011. Expectancy Theory of Motivation: Motivating by Altering Expectations. In *International Journal of Management, Business, and Administration* [online]. 2011, vol. 15, no. 1. Available at <<https://pdfs.semanticscholar.org/6ce0/a17c0c51aadd099b9425a6e149f092bfa95.pdf>>
- MASGORET, A. M. - BERNAUS, M. - GARDNER, R.C. 2001. Examining the role of attitudes and motivation outside of the formal classroom: A test of the mini-AMTB for children. In Dörnyei, Z., Schmidt, R. (eds.). *Motivation and second language acquisition*. Honolulu : University of Hawai'i, Second Language Teaching and Curriculum Center, 2001. ISBN 978-0-8248-2458-7, pp. 281-295.

- MASLOW, A. H. 1943. A Theory of Human Motivation. In *Psychological Review*, 1943, vol. 50, no. 4, pp. 370-396. [online] Available at <https://docs.google.com/file/d/0B-5-JeCa2Z7hNjZINDNhOTEtMWNkYi00YmFhLWI3YjUtMDEyMDJkZDExNWRm/edit>
- McCOMBS, B. - POPE, J. 1994. *Motivating Hard to Reach Students*. USA : APA, 1994. ISBN 978-1-55798-220-9
- McKAY, S. 2006. *Researching Second Language Classroom*. London : Lawrence Erlbaum Associates, 2006. ISBN 0-8058-5340-7
- MEŠKO, D. - KATUŠČÁK, D. - FINDRA, J. 2004. *Akademická príručka*. Martin : Osveta, 2004. ISBN 80-8063-200-6
- MIFSUD, CH. - MALLIA, G. 2000. *Ways and Measures*. Malta : World Academic, 2000. ISBN 99932-606-0-6
- MELUŠOVÁ, E. - RYBANSKÁ, Ž. 2011. Motivačné teórie, ich využitie pri vyučovaní cudzieho jazyka. In *Brána jazykov k ľudom otvorená III*. Nitra : Nitra - Slovaque, 2011. ISBN 978-2-9536153-2-6, pp.114-123
- NISBET, J.D. - SHUCKSMITH, J.: *Learning Strategies*. Routledge and K. Paul, 1986. ISBN 9780710205698
- O'MALLEY, J.M. - CHAMOT, A.U. 1990. *Learning Strategies in Second Language Acquisition*. Cambridge : Cambridge University Press, 1990. ISBN 978-0-521-35286-4
- OXFORD, R. 1990. *Language Learning Strategies: What Every Teacher Should Know*. New York : Newbury House Publisher, 1990. ISBN 978-0-06-632607-8
- PETLÁK, E. 1997. *Všeobecná didaktika*. Bratislava : Iris, 1997. ISBN 978-80-88778-49-3
- PHILIPS, S. 2001. *Young Learners*. Oxford : Oxford University Press, 2001. ISBN 0-19-437195-6
- PIAGET, J. - BARBEL, I. 1963. *Psychológia dieťaťa*. Bratislava : SOFA, 1963. ISBN 80-85752-33-6
- POKRIVČÁKOVÁ, S. 2010. *Modern Teacher of English*. Nitra : ASPA, 2010. ISBN 978-80-969641-6-1

- POKRIVČÁKOVÁ, S. et al.: Research in Foreign Language Education. Brno, 2012 ISBN 978-80-7392-193-4
- PUNCH, K. F. 2008. *Úspešný návrh výskumu*. Praha : Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-468-7
- RYAN, S. 2009. Ambivalence and commitment, liberation and challenge: investigating the attitudes of young Japanese people towards the learning of English. In *Journal of Multilingual and Multicultural Development* [online]. 2009, vol. 30, no. 5, pp. 405-420. Available at <<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01434630902928447>>
- SCRIVENER, J. 2005. *Learning Teaching. A guidebook for English Language Teachers*. London : Macmillan, 2005. ISBN 978-3-19-012576-0
- SELIGER, H. W. - SHOHAMY, E. 1989. *Second Language Research Methods*. Oxford: Oxford University Press, 1989. ISBN 0-19-437067-4
- SKEHAN, P. 1998. *A Cognitive Approach to Language Learning*. Oxford : OUP, 1998. ISBN 0-19-437217-0
- TAGUCHI, T. - MAGID, M. - PAPI, M. 2009. The L2 Motivational Self System among Japanese, Chinese and Iranian learners of English: A comparative study. In Dörnyei, Z., Ushioda, E. (eds.). *Teaching and Researching: Motivation*. New York : Routledge, 2013. ISBN 978-1-317-86282-6, p. 227
- TSENG, W. - SCHMITT, N. 2008. Toward a model of motivated vocabulary learning: A structural equation modeling approach. In Dörnyei, Z., Ushioda, E., (eds.). *Teaching and Researching: Motivation*. New York : Routledge, 2013. ISBN 978-1-317-86282-6, pp. 357–400
- TUREK, I. 2010. *Didaktika*. Bratislava : Lura Edition, 2010. ISBN 978-80-8078-322-8
- UR, P. 1991. *A Course in Language Teaching*. Cambridge : Cambridge University Press, 1991. ISBN 978-0-521-44994-6
- USHIODA, E. 2001. Language Learning at university: Exploring the role of motivational thinking. In Dörnyei, Z., Schmidt, R., (eds.). *Motivation and second language acquisition*. Honolulu : University of

- Hawaii, Second Language Teaching and Curriculum Center. ISBN 978-0-8248-2458-7, pp. 93 – 125
- WEINER, B. 2013. *Human Motivation*. UK : Psychology Press, 2013. ISBN 978-1-134-75789-3
- WEINER, I. 2003. *Handbook of Psychology. Educational Psychology*. New Jersey : John Wiley & Sons, 2003. ISBN 978-0-471-38406-9
- WENDEN, A. - RUBIN, J. 1987. *Learner Strategies in Language Learning*. New Jersey : Prentice Hall, 1987. ISBN 978-0-13-527110-
- WILSON, N. - McCLEAN, S. 1994. *Questionnaire Design: A Practical Introduction*. New York : University of Ulster, 1994. ISBN 978-1-85889-033-3
- WU, X. 2003. Intrinsic motivation and young language learners: The impact of the classroom environment. In Dörnyei, Z., Ushioda, E. (eds.). *Teaching and Researching: Motivation*. New York : Routledge, 2003. ISBN 978-1-3178-6282-6, pp. 201-517
- ŽEMBEROVÁ, I. 2010. *Teaching English through Children's Literature*. Nitra : ASPA, 2010. ISBN 978-80-89477-02-9

## PREHLAD PUBLIKAČNEJ ČINNOSTI DOKTORANDA

### **Publikované príspevky v monotematických publikáciách z vedeckých konferencií v zahraničí**

Melušová, E., Rybanská, Ž. 2011. Motivačné teórie, ich využitie vo vyučovaní cudzieho jazyka. In *Ianua ad linguas hominesque reserata III*. Paríž, 2011. ISBN 978-29536153-2-6, p. 114-123.

Rybanská, Ž. 2012. Didaktické hry pri výučbe anglického jazyka. In *Sborník z Mezinárodní vedecké konference studentu doktorských studijných programů v oblasti společenských ved*. Praha : Epoque, 2012. ISBN 978-80-7425-868-8, p. 616-631.

### **Publikované príspevky na domácich vedeckých konferenciách s medzinárodnou účasťou**

Rybanská, Ž. 2012. Using Communicative Language Games in ELT in Slovak Primary Schools. In *Cudzie jazyky a kultúry v škole 9*. Nitra : ASPA, 2012. ISBN 978-80-558-0184-1, p. 86-98.

Rybanská, Ž. 2011. Usage of Motivational Methods in ELT. In *Cudzie jazyky a kultúry v škole 8*. Nitra : UKF Nitra, 2011. ISBN 978-80-8094-944-0, p. 133-140.

### **Vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch**

Rybanská, Ž. 2012. The Use of Educational Games When Teaching and Learning Vocabulary. In *15 rokov KLIŠ PF UKF v Nitre*. Nitra : UKF Nitra, 2012. ISBN 978-80-558-0079-0, p. 125-130.

Rybanská, Ž. 2013. Experiment in the Use of Computer Games as an Educational Tool Research. In *Mapping and Applying Research in Foreign Language Education*. Nitra : UKF Nitra, 2013. ISBN 978-80-558-0281-7, p. 8-21.

## **Recenzie v časopisoch a zborníkoch**

Rybanská, Ž. 2012. Children's Literature as Teacher's Instrument. In *Cudzie jazyky a kultúry v škole 9*. Nitra : ASPA, 2012. ISBN 978-80-558-0184-1, p. 137-138.

## **POZNÁMKY**